Օրագիրը կը հրատարակուի ամէն օր բաց 'ի կիւրակէ և տօն օրերէ ։
Տարեկան գինն է Պօլսոյ համար կանխիկ 250 ղրուշ, իսկ գաւառաց համար կանխիկ 21/2 Օսմ . ոսկի , Զօր բաժանորդ գրուիլ ուզողներ կը պարտաւորին կամ իրենք ուղղակի մեզ գրել և կամ յիշեալ գումարը վճարելու համար Պոլիս մէկը ցոյց տալ ։

ՕՐԱԳԻՐ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Օրագրոյն հատը 1 ղրուշ կը ծախուի ։
Ծանուցման տողը առաջին անգամի համար 3 ղրշ , երկրորդին 2 ղրշ . և աւելի անգամներու համար ուրիշ սակարկութիւն կըլլայ ։
Նամակը և ուրիշ գրութիւնք ղէպ է գրկել Ֆինճանճըլար եօգուշու Եուսուֆեան խան 4 թիւ սենեակը , Օգոյն Խօճասարեանի անուան ։

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ   ١٢٨٨ ՐԷՃԷՊ ٢٨   ՈՒՐԲԱԹ 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1871   ՆԹՕՆ 24   ԱԼԱՓՐԱՆԿԱ 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ   ԹԻՒ 563

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Գասըմ փաշայի և շրջականերու առողջապահական տեսչութիւնը կազմելու պաշտօն առնող յատուկ Յանձնաժողովը հետևեալ Յայտագիրը ներկայացուցած է ։

Ամիսէ մ'ի վեր (սեպտեմբեր 3) աւաւել կամ նուազ հաւաստութեամբ արժանաւոր սրտավրդով զրոյցներ հասարակութեան մէջ կը պտտին մայրաքաղաքի համաճարակ հիւանդութեան նկատմամբ , որ գըլխաւորաբար մայրաքաղաքիս երկու արուարձաններու մէջ այսինքն նախ Արնաւուտ-քէօյի և Վոսփորի մէջ , և հետզհետէ Գասըմ փաշայի մէջ մինչև ներսի ծովածոցը երևան ելած է ։

Ընդհանուրին օգտին համար մեզ պարտք կը համարիմք այս զրոյցներուն մինչև որ ատտիճան ճշմարիտ ըլլալը ցոյց տալ , հաւաստելու պատմելով եղելութիւնները՝ այնպէս ինչպէս որ իրօք տեղի ունեցան , թէ՛ առըող հիւանդութեան տեսութեամբ և թէ այդ հիւանդութեան դէմ կռուելու և զայն իւր ծագած տեղերու սահմաններու մէջ պարփակելու համար ձեռք առնուած միջոցներու տեսութեամբ ։ Հիւանդութեան առաջին դէպքերը Արնաւուտ գիւղի Ցանայ Նիկողեան ծառայութիւն ընող երկու բեռնակիրներու վրայ տեղի ունեցան յիշեալ գիւղին մէջ , և այս բանուորներուն հիւանդութիւնը մահացու եղաւ ։

Թէև այս երկու դիպուածներուն բնութիւնը ժխտուեցաւ , սակայն ասոնց ետևէն երկու շաբաթուան միջոցի մը հինգ կամ վեց ուրիշ դիպուածներ տեղի ունեցան որոնք նոյնպէս մահացու էին ։

Ուրիշ բազմաթիւ բանուորներ հետզհետէ բժշկուեցան ։

Նոյն ատենները , սեպտեմբեր ամսոյ մէջ տեղիքը , քաղաքին ուրիշ թաղերուն մէջ քանի մը հոգի բռնուեցաւ , որոցմէ մէկը 'ի Թօփհանէ , մէկն 'ի Սամաթիա , երկուքն Եէրմագիւղ , երկուքն Այնալը-Չէշմէ , և ասոնց ամէնքն ալ մեռան ։

Հիւանդութեան այս առաջին շրջանին մէջ զոր կրնամք վայրավարին (ո՛չ հոս ո՛չ հոն) անուանել , Առողջական Տեսչութիւնը քառ կանոնի զգուշութիւններ ձեռք առնելով քօլէրան երևան ելած տուները կզզիացնելու և մաքրելու մասին եղաւ , և յատկապէս բժշկի մը պաշտօն տուաւ որ Արնաւուտ գիւղի և շրջակայ գիւղօրէից մանրամասնական դէպքերն բռնութ ։

Քաղաքային բժշկական գործոց վարչութիւնը իւր բժիշկներէն մէկին յիշեալ բժշկին հետ ընկեր ըլլալու և անկից ի վեր այս երկու մասնաւոր գործակատարք քօլէրայի կամ քօլէրայի բնութիւն ունեցող դէպքերն ստուգելու և ղանոնք այս հիւանդութեան հետ բնաւ յարընչութիւն չունեցող ուրիշ դիպուածներէն տարբերելու կըբաղի ։

Դէպքերուն հետզհետէ նուազելովին այնպէս կերևէր թէ մաքրութեան դրութիւնը որ նախորդ պարագաներու մէջ պատուական արդիւնքներ տուեր էր , բաղձացուած արդիւնքը պիտի կարենար ունենալ , երբ Գասըմ-փաշայի վարի կողմերը տեսնուած մասնաւոր դէպքեր իրաց կացութիւնը կնճռոտեցին ։

Սեպտեմբեր 21 էն մինչև 28 ՚ այս դէպքերն կըղլիացեալ և թուով քիչ կը պատահէին Գասըմ փաշայի , Լմին ճամի և Այնալը Չէշմէի մէջտեղը ․ սակայն նոյն ամսոյն 24 ին , միայն Գասըմ փաշայի մէջ 47 հոգի բռնուեցաւ և 21 հոգի մեռաւ . սեպտեմբեր 29 ին 50 հոգի բռնուեցաւ և 30 հոգի մեռաւ ։

Համաճարակ հիւանդութիւնը դեռ այս աստիճան չճարակուած այս թաղին մէջ որ իւր առողջապահիկ զզուելի հանգամանքներովը մայրաքաղաքիս պինդ վտանգաւոր թաղն է , քաղաքային բժշկական գործոց վարչութեան խնամօք . ու բժշկական տեսչութիւն մը կազմըուած էր որպէս զի պէտք եղած ժամանակ նոյն թաղի դժբախտ ընակչաց օգնութեան հասնի ։

Ըստ սեպտեմբեր 21էն սկսեալ Այնալը Չէշմէ թաղին մէջ բժիշկ մը և դեղագործ մը հաստատուած էին և հոկտեմբերի 3ին երեք օգնական բժշկի ասոնց ընկեր տրուեցաւ ։

Սեպտեմբեր 21ին , բժիշկ մը 'ի Սամաթիա և ուրիշ 'բժիշկ մ՚ալ յԱրնաւուտ գիւղ հաստատուեցաւ ։ Ամսուն 23ին , Գասըմ փաշայի մէջ մէկ բժիշկ , չորս օգնական բժշկի և մէկ դեղագործ հաստատուեցաւ ։ Սեպտեմբեր 27 ին մէկ բժիշկ և մէկ օգնական Գալաթիա հաստատեցաւ ։ Վրանաբնակներուն որոց վրայ պահ մը վերջը պիտի խօսիմք , հոկտեմբեր 1 ին մէկ տեսուչ բժիշկ , երկու հաստատուն բժիշկ , հինգ օգնական բժշկի և երկու ալ դեղագործ տրուեցաւ . օգնականներէն երեքը հոկտեմբեր 1 ին իսկ երկուքը 3 ին ղրկուեցաւ ։

Այս բժշկական միութիւնը որ կայսերական Բժշկական Դպրոցի բժիշկներէն և նոյն դպրոցի պինդ յառաջադէմ դասու մէջէն առնուած աշակերտներէն բաղկացեալ է , ըստ ամենայնի գոհունակութեան արժանաւոր է , և այս դեռահասած բժիշկները խիստ ընտիր կերպով իրենց դժնդակ գործը կը կատարեն ։

Նոյն միջոցները , մասնաւոր Յանձնաժողովի մը որոյ անդամներէ երկուքը՝ Առողջապահական խորհրդէն , երկուքը՝ քաղաքային բժշկական գործոց վարչութենէն , մէկը՝ կայսերական բանակի Առողջապահական խորհրդէն և ուրիշ մ՚ ալ Պետութեան Ծովային Տեսչութենէն առնուած էին , և որուպաշտօնը պիտի ըլլար , քօլէրայի համաճարակ հիւանդութեան բոլոր մայրաքաղաքին մէջ ճարակած ատեն , կարգ մը գործադրելի միջոցներ ձեռք առնուլ , — այս Յանձնաժողովը , կրնամք , որոյ նախագահ էր քաղաքային բժշկական գործոց վարիչ Սալիհ էֆէնտի , և կը բաղկանար Պարթօլէթթի էֆէնտիէն , Պէլիվէր պէյէն Սարրեան պէյէն և Սահիպ էֆէնտիէն , Մեծ Եպարքոսի հրամանաւ , Գասըմ փաշայի մէջ ձեռք առնուելու առիթողական միջոցները մասնաւորապէս հոգալու պաշտօն առաւ ։

Սեպտ 29 էն սկսեալ այս Յանձնաժողովը ամէն օր նիստ ընելով , երբև առաջին առիթողական միջոց՝ Գասըմ փաշայի խաներու մէջ ուր հիւանդութիւնը սաստիկ կերպով ճարակիլ սկսած էր , խաներամ բնակող գործաւորներն և բեռնակիրներն նոյն խաներէն դուրս հանել տուաւ ։ Ջասանք Օգ-Մէյտանի բարձունքներու վրայ բնակեցընելու համար պէտք եղած վրանները դեռ պատերազմական տեսչութեան ձեռօք նոյն տեղերը չհանդնուած , այն ժողովրդեան [illegible] . և թէև կերպով մը այս պարագան վնասակար էր , սակայն նոյն գիշերըն և հետևեալ օրը , մինչև այն ատեն դուրս հանուած 500 հոգի մէջէն միայն 6 հոգի բռնուեցաւ ։

Սակայն համաճարակ հիւանդութիւնը Գասըմ փաշայէն Այնալը-Չէշմէի Սուբուրիի , Լմին-ճամիի և հեղեղատին բոլոր երկայնութիւնը ծաւալեցաւ . այս հեղեղատը բոլոր այս աղքատիկ թաղերու համար ապականութեան մշանջենաւոր վառարան մ՚ է ։

Բոլոր այս ճամբուն երկայնութեանը վրայ քօլէրայի դէպքերը սաստկութեամբ աստ անդ ըլլալ ցոյց տուին սակայն այս սաստկութիւնը , սեպտեմբեր 29 ին և 30 ին Գասըմփաշայի խաներու մէջ հիւանդութեան ստացած ճարակման աստիճանը բնաւ չհասաւ ։

Նոյն միջոցին , քօլէրայի դէպքերը այս ճարակած տեղերէն դուրս ինչպէս նաև Արնաւուտ գիւղի մէջ բոլորովին դադրած էր , սակայն շատ չանցած քաղաքին ղանազան տեղերու մէջ և Վոսփորի գիւղերէն մէկուն մէջ յիշեալ ճարակած տեղերէն դուրս երևալ սկսան ։

Այս պարագային պատճառաւ որ կրնար բոլոր մայրաքաղաքը 'ի վըտանգի դնել և հիւանդութեան ուրիշ տեղեր ալ ճարակելուն առիթ ըլլալ , միանգամայն բատ կանոնադրաց բնակարաններն և այլ ծած բաներն ծխոց ընել և մաքրել հարկ եղած ըլլալով , քօլէրայի ճարակած տեղերուն շուրջը առողջապահիկ զգուշութեան շղթայ մը քաշել պէտք եղաւ ։

Յանձնաժողովը այս շղթային երկայնութիւնը որոշեց որ վտանգի մէջ եղած տեղերը միայն պիտի պարունակէր , աստի Ջինկէլեան Մահալլէսիէն սկսելով , Նահեա-Քեահեայի , Գարանլըղ-Չէշմէի մէջէն անցնելով , Այնալը Չէշմէի վարի Լմին-ճամիէն պիտի անցնէր որ հրկիզեալ թաղերու սահմանն է , և անկից պիտի հասնէր փափաղ-քէօփրիւսի , և Հաճի-Ահմէտ-Մահալլէսիի , Պիյալէ-փիյալը-ճամիսի , Ջինճիրլի-Գույուի մէջէն անցնելով մինչև Գասըմ փաշայի Նաւամատոյցը պիտի դառ հասնէր ։

Այս կըղլիացման միջոցը որում Առողջապահիկ Խորհուրդն իւր հաւանութիւնը տուաւ , Կայսերական կառավարութեան կողմանէ ընդունելութիւն գտնելով , հոկտ 1 ի երեկոյին 'ի գործ դրուեցաւ ։ Սակայն քաղաքապահ զօրաց բարձրաստիճան պաշտօնակալը որ պահակները կարգելու պաշտօն ունէր , մութը կոխելուն չկարենալով յիշեալ որոշուած գիծերը իրրև ճիշդ կանոն բռնել , քանի մը թաղեր որոնք դուրս պիտի մնային , պահ մը անոնց հետ խառնուած եղան . վասն որոյ , հետևեալ օրը սըրատնջներ տեղի ունենալով , անոնք որոց բնակարանները չպիտի կըղզիացուէին դուրս հանուեցան ։ Սա- [illegible] շղթան սեղմելով յառաջուց Յանձնաժողովի որոշած գծի վրայ տարուեցաւ ։ Հարկ չէ ըսել թէ Օղ-Մէյտանի բարձունքներու վրայ զետեղուած գործաւորաց վրաններն իսկ կըղզիացուելով , առողջական շղթայով մը շուրջ պատեցան ։

Յանձնաժողովը ամբողջ ժողովուրդ մը առողջապահիկ կանոնաց համեմատ պաշարելու որոշում ընելով իբրև սկզբունք որոշեց ։

1 . Որ կրօնական և բժշկական տեսչութիւնները բնաւ չպիտի խափանուէին . հետևաբար խիմմերը , քահանաները , ղթութեան քոյրերն ու բժիշկները , ուր որ իրենց պաշտօնը պահանջելու ըլլար , ամենուրեք ազատապէս պիտի մըտնէին ելնէին ։

2 . Թէ թաղերը յառաջուան պէս Ոստիկանութեան և Քաղաքապետութեան կողմանէ իրրև ներկայացուցիչ բժիշկ մը և երկու գործակատարներ որոշուելով , այս մասնաւոր մասնակմբի հսկողութեան ներքև պիտի նպաստաւորուէին ։

3 . Խմելու ջուրը Պոլսէն ջըրամբար—նաւերով կրուելով ձրիաբար զրաւերովծովեզրէն հեռաւոր թաղերուն մէջ պիտի բաշխուէր ։

4 . Թէ 2000 մարդ պատսպարելու համար բաւական դոլու չափով վրաններ որոց մէկ մասը հիւանդաց պիտի յատկանար , Օք—Մէյտանի վրայ պիտի կանգնէին , և անմիջապէս հիւանդարան—անոց մը շինուելով բժշկական տեսչութեան տնօրինութեան ներքև պիտի դըրուէր ։

5 . Թէ յիշեալ վրաններու և որ- նակին մէջ պիտի ըլլար փոխաթներ , կոպասներ , դոյլեր , թիթեղեայ ըմպաղակներ , ամբրկեան կառաւ անձեռոցներ , նոյնպէս և հիւանդաց համար առանձ և՛ բամբակեայ վերմակներ և յարդեայ անկողիններ , որոնք ամենն ալ թէ՛ վրաններու և թէ հիւանդարանի հարկաւոր բաներ են ։

6 . Թէ կառավարութիւնը՝ ուտելիքները պիտի հոգար և ամէն օր , հացի , բրինձի , կարագի , մսի (ասի շաբաթն երկու անգամ) , ածուխի . փայտի , աճառի և այլ թօշակներ պիտի բաժնէր , ինչպէս նաև հիւանդաց համար ուտելիք պիտի մատակարարէր ։

Հոկտեմբեր 1 կիրակի օրէն որ արգելութեան օրն է , Բարձրապատիւ Մեծ Եպարքոսը Քաղաքապետութեան հրաման տուաւ որ Յանձնաժողովի տուած ցուցակին համեմատ , առողջական շղթայի մէջ փակուած ժողովուրդը կերակրելու հոգ տանի ։ Այսպէս թօշակ ընդունելու իրաւունք կունենան , 1 . Վրանաբնակ գործաւորներն և բեռնակիրները . 2 . քօլէրայէ բըռնուող բնտանիքները . 3 . այն անհատներն (ու իրենց ընտանիքները) որոց արուեստը շղթայէն դուրս ըլլալով , արգելութեան ժամանակ 4 . Մուրացիկները որոնք այս աղքատիկ թաղերու մէջ բազմաթիւ են ։

Բարձր . Մեծ Եպարքոսի հրամանաց համեմատ , պատերազմական տեսչութիւնը՝ վրաններու հարկաւոր եղած բոլոր նիւթերը , իսկ ոստիկանութեան տեսչութիւնը առողջական շղթային համար պէտք եղած զինուորականները հոգացին ,

Քաղաքային բժշկական գործոց վարչութիւնը , քօլէրայէն բռնուող կամ չբռնուող բոլոր հիւանդները անխտրապէս խնամելու պաշտօնով յատուկ բժիշկներ նախապէս ցոյց տուած էր ։ Նոյնպէս դեղօրէից պահեստներն ու ծխոցի նիւթերը մատակարարեց հանդերձ վրաններու հիւանդարանի պէտք եղած անկողիններով և ճերմակեղէններով և ուրիշ հարկաւոր նիւթերով ։ Առողջական տեսչութիւնը խաներն ու այլ ծած տուները ծխոց ընելու պէտք եղած անձինքը տուաւ ։ Վեց բարձրաստիճան գործակալներ և տասներկու երկրորդական օգնականներ այս գործի սահմանուած են ։

Իսկ ճարակեալ թաղերու մէջ տեղէն անցնող մեծ յուղիքին դալով , հիւանդութեան ճարակած ատեն զայն մաքրել խոհեմութիւն չէ , սակայն Յօլմա-Պահճէի կառավարէն անտարօրէն հանուած դժբաղդ մաքրելու վրայ է այն ։

Տեսուչ բժիշկ մը Յօրթօ Քէմինօ՝ այս արտաքոյ կարգի և կըճռոտ տեսչութեան բոլոր գործողութիւններու վրայ կը հսկէ ։ Ջանողութեան հաստատածներու բժշկաց ամենօրեայ տեղեկագիրները կրնդունի , բազմանդամութիւն մը կընէ առանցմէ հանդերձ իւր դիտողութիւններով ։ Ինքն ալ զայն կը տեղեկագրէ վարիչ յանձնաժողովի որ կառավարութեան կը հաղորդէ զայն ։

Այս բոլոր ջանքերու զուգախառն գործունէութիւնը արդեօք հասարակութեան իրաւացի ակընկալութիւնը գոհ ընելու չափ արդիւնք տուա՞ծ է ։ Այսպիսի անկ է ոչ ոք մը պատասխանել ․ սակայն հիմայէն կրնայ հաստատապէս ըսուիլ թէ համաճարակ հիւանդութիւնը բոլորովին անհետ ըլլալու վրայ է , եթէ հոկտեմբեր 1է 'ի վեր հիւանդութեան աստիճանաբար յետախաղաց ընթացքը նկատելու որ ըլլամք , ըստ որում , հոկտեմբեր 7ին , թէ Գասըմ-փաշայի մէջ և թէ վրանաբնակ հիւանդոց մէջ 12 բանուորներէ 10 հոգի մեռաւ , և մեռնողներուն չափն ալ աւելի օրերէն բանուած մարդիկ էին ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՓՐԱՏԱՅ ՋՈՐԻՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Եփրատայ Ջորէն մինչև Հնդկաստան չինուելիք ճամբուն օգուտները քննելու պաշտօնով կարգուած Հասարակաց խորհրդարանի Յանձնաժողովոյն Տեղեկագիրն հրատարակուեցաւ ։

Մինչև հիմայ եղած յայտնութիւնն այնչափ նպաստաւոր է այն ձեռնարկութեան որ կը վստահիմք թէ յառաջիկայ տարւոյն չուտով գործողութեանց սկզբնաւորութիւնն ապահովելու համար Ծերակոյտի յառաջիկայ նստին մէջ բաւականին չուտով պէտք եղած քննութիւնն պիտի աւարտի ։

Գ. Վ. Բ. Անտրիւ , ինչպէս լաւ հասկցուած է , Միջերկրականի վըրայ Իսկէնտէրունէն մինչև Պարսկային Ծոցին գլուխը գտնուած Պասրա՝ երկաթուղի մը հաստատելու կարևորութիւնը զօրաւոր կերպով [illegible] Մ. Բ. ի Բերթի մէջ գտնուած իր սահմանադրիներու դրած բառերը խօսելով» , Հնդկաստանը Լոնտոնէն 15 օրուան ճամբու հեռաւորութեամբ կը մօտեցնէ , իր փաստերն բոլորովին գործնական մտադրութեանց խիստ հպատակեցման մը արդիւնքն եղող իրողութիւններով զօրացնել , յիշելով ճամբուն քաղաքական , զինուորական , դրամական և վաճառականական արժէքը ցոյց տալէն ։

Միակ զարմանալին սա է որ այն խորհուրդին՝ նախ քան զամենայն՝ վաճառականական հասարակութեան և Հնդկաստանի ու Մեծն-Բրիտանիոյ վարիչ քաղաքագիտաց կողմանէ ընդունած զօրաւոր պաշտպանութիւնը յաջորդ պաշտօնէութիւնք իւրն պիտի զլանային՛ ։

Գ. Անտրիւ Շուէյզի ջրանցքի բացուելէն շատ յառաջ այս ճամբուն չինութեան փաստաբանութիւնը կընէր , ժամանակի և աշխատութեան շատ անձնական զոհողութիւններով յիշեալ ճամբուն արժէքին նկատմամբ անկողմնակալ վկայութիւններու մանելով ։ Ըստ սովորականին իր հայեցուածքներուն դէմ խօսուած այն կուսակցութիւններն որք Պարսկաստանի և Աֆղանիստանի ամոյի սահմաններուն մէջէն անցնող Ուլ-Տուլու մօտ անցեալէն երկաթուղի մը շինուելուն գաղափարը կը սատէին , որ Եփրատայ Ջորի ճամբան ունեցած շահերուն և ոչ մէկն ունի ։

Առանց նշանաւոր մարդոց ժամանակ ժամանակ յիշեալ ձեռնարկութեան 'ի նպաստ յայտնած կարծիքներն մի առ մի թուելու , տակաւին հիմայ կրնամք յարմարաւորագոյն կերպով 'ի մէջ բերել Լորտ Բալմէրսթընի յիշեալ խնդրոյն համար յատկապէս խրեններկայացող ումն տղուականներէ բաղկացեալ ազդեցութեան տէր պատգամաւորութեան մը ուղղած խօսքերն , որուն մէջ կը գտնուէին Լորտ Սթրաթֆօրտ տը Րէտքլիֆ , Լորտ Ցէբոյի , Լորտ Ցայինկ ևնտ Պուլվըր և զօրավար Ջէսնէյ , թէ կառավարութիւնը լիովին գիտակ է Եփրատայ Ջորի ճամբուն մեծ կարևորութեանը , և թէ կառավարութիւնը պաշտպանած է զայն և տակաւին իր պաշտպանութիւնը պիտի շարունակէ ։

Ազգային շահ մը յառաջ գալիք որ և է բանի մը Լորտ Բալմէրսթընի չափ գիտակ մարդ մը չկար և հարկ չի մնար մեզ նշանակել աստանօր թէ այս մեծ ձեռնարկութիւնն յառաջ տանելու համար նմանը չը տեսնուած զօրաւորագոյն պատճառներ կան ․ այն ձեռնարկութիւնն՝ որու համար համոզուած կայ թէ ոչ միայն անհատական և վաճառականական այլ նաև կայսերական շահերու աճմանը պիտի նպաստէ ինչպէս որ նըշանաւոր մասնագէտ մը այն նիւթոյն վրայ հետևեալ տեսութիւնը կընէ ։

«Բէլուճիստանի կարևորութիւնը իբրև Հնդկաստանի եւրոպական դուռը՝ Սըր Չարլը Նափիըրի օրէն մինչև Մակտալայի Լորտ Նափիըրի օրը ամէն Հնդկաստանցի քաղաքագիտի և զօրավարի կողմանէ ճանչցուած է ։ Այդ ճամբուն մեր զօրաց շատ դիւրութիւն կուտայ շուտով հիւսիսային-արևմտեան սահմանագլուխը մտնելու , և ինչպէս վաճառականական նոյնպէս նաև զինուորական ճարտարութեան նըկատմամբ Հնդկաստանի այդ մասին բանալին է և խիստ մեծ քաղաքական կարևորութիւն ունի» ։

Արդէն Սուէզի ջրանցքին վաճառական արդիւնքները կը տեսնուին [illegible] քաղաքական արդիւնքներն իսկ կը նախատեսուէին . Գերմանիոյ Ռուսաստանի հետ ունեցած վաճառականութիւնն արդէն Բալթիկի նաւահանգիստներէն ուրիշ տեղ դարձած ըլլալով , Ռուսիա Հնդկաստանի և Չինաստանի հետ ծովային հաղորդակցութիւն հաստատելու համար շոգենաւատորմիղ մը կը խրկէ հոն և գրեթէ Ցարաանելի նեղուցին արդէն տիրած ըլլալով , մօտ ժամանակ Արևելքի մէջ իր վաճառականութիւնն պաշտպանելու համար նաւային հաստատութեան մը համար պիտի աշխատի ։

Ռուսիոյ առաւտուրն , ստուգիւ , յեղափոխած է , և այնպիսի դիրք մը ձեռք ձգելու վրայ է , որ կարող պիտի ընէ զինքն իր ուզած ժամանակը մեր Հնդկաստանի և Արևելքի հեռաւոր կողմերն ունեցած հաղորդակցութիւնն ընդհատելու , եթէ այն Եփրատայ երկաթուղւոյն ճամբան (կատարեալ խոհեմութիւն) մը չընեմք ։

Եփրատէն դէպ 'ի Հնդկաստան երկաթուղւոյ ճամբայ մը մեր Արևելեան քաղաքականութիւնը զօրացնելու պիտի ծառայէ , որուն բանալին Եգիպտոսի պաշտպանութիւնն է . առ Եգիպտոսի քաղաքական վիճակացը վրայ յաւելում մը պիտի ընէ , անոր շահերն աւելի սերտիւ մեր շահերուն հետ միացնելով , զմեզ Տաճկաստանի կառավարութիւնն շուրջ-բոլորել աւելի ամրացնելով ինչպէս որ կրնեմք հիմայ , նաև այն աստեն աւելի մը ծածկելու ժամանակ նուազ անոր կամքէն կախեալ ըլլալով և իր մէկ առաւարանքին ժամանակ նուազ վտանգի տակ գտնուելով ։

Ուրիշ ոչ - նուազ հարկեցուցիչ խորհրդածութիւն մ'ալ կը ներկայանայ մեզ ։ Ռուսիա արդէն իր աչքերն յառած է Թրապզոնի , Էրզրումի և Քիւրտիսթանի գաւառացը վրայ , և զասնք ձեռք ձգելովը — երբ Եփրատայ երկաթուղին չի հաստատուի — Եփրատայ և Տիգրիսի բերանացը կից Պարսկային Ծոցին վրայ պիտի հրամայէ և իր յաղթանակներն դէպ 'ի հարաւակողմն պիտի տարածէ ։

Այս նոր ձեռնարկութիւնը Հնդկաստանի վրայ մեր ունեցած իրաւասութեանը յաւելուածոյ ապահովութիւն մը պիտի ըլլայ , որովհետև ասի միշտ զորդանալու վրայ եղող մեր Արևելեան վաճառականութեան ապահովութեանն համար խիստ հարկաւոր դիւրութիւններ ընծայելէ զատ , Ռուսական յարձակման համար զօրաւոր պատնէշ մը կազմելու յարմարեալ երկրին մէկ սահմանին մէջ մեծ ազդեցութիւն պիտի հաստատէ ։

Գ. Անտրիւ Բրիտանիական և Տաճկական կառավարութեան զըրկած իր նամակացը սկիզբը հետևեալ կերպով դիտողութիւն կընէ յիշեալ երկաթուղւոյն նկատմամբ ։

«Միջերկրականէն մինչ Պասրա շինուած երկաթուղի մը Եփրատայ հին աշխարհային միջոցաւ Եւրոպայի և Հնդկաստանի մէջ երկաթուղւոյ և շոգենաւի հաղորդակցութիւնն 'ի կատար հասցնելու համար բաւական պիտի ըլլայ , մինչդեռ Սինտի , Բինճապի և Տէլհի ընկերութեան գծերու միջոցաւ և յիշեալ գծին Արաբական ծովուն վրայ Քիւրաչիի մէջ ունեցած նաւահանգստովը բոլոր Հնդկաստան անխափան պիտի ըլլայ Անգղիոյ տանող աւելի կարճ , ուղղակի և խիստ արագ ճամբայ մ'ունենալ ։

Աստ Տիգրիսի ճամբով փոքր Ասիոյ մէջէն բացուելիք առաջարկուած գծին դէմ՝ Անգղիացւոց զօրաւոր մէկ գիծը պիտի ըլլայ . և Ասիական [illegible] նի շահաւէտ ըլլայ , եւրոպական պատերազմի մը ժամանակ այն երկրին կամ խիստ փոքր կամ ոչինչ օգտակարութիւն մը պիտի ունենայ ։

Միջերկրականի մէջ որ և է նաւահանգստի մը հետ կապակցութիւն չունեցող այսպիսի երկաթուղի մը առանց մեծագումար ստակ և երկար ժամանակ վատնելու չի կրնար շինուիլ ։

Ասկէց զատ եթէ այն երկաթուղւոյն շինութեանը ձեռնարկըւի , անոր մէկ մասը չի կրնար գործածութեան օգտակար ըլլալ մինչև անգամ թղթատարաց երթևեկութեան համար , մինչև որ ամբողջ երկաթուղին Կոստանդնուպօլսէն չինուելով չաւարտի , ուրկից ուղղակի գիծ մը Խորսի ծոցէն Իսկէնտէրունէն և Եփրատի ձորէն անցնելով , առանց էն կարճ ճամբան ըլլալու և Միջերկրականէն դէպ 'ի Պարսկային Ծոցը տանող հասուածն ըլլալով , անմիջապէս Բրիտանիական կառավարութեան արդիւնաւէտ և մշտնջենապէս օգտակար պիտի ըլլայ»

Պարզապէս խօսելով անհաշուելի պիտի ըլլար հաղորդակցութեան այն գծէն վստահուած ստակը , եթէ տարիներ յառաջ չինուած ըլլար նա ։

քաղուած «Հերէքաթըր ըմլա Ճըրնըլ»էն

ՌՈՒՍԻԱ

Լէվընթ Հէրըլտի Թղթակիցը հոկտ . 5 թուականաւ Մոսկուայէն հետևեալը կը գրէ ։

«Անձրևներն սկսան և գիւղերէն գաղթողներն ու չարզողներն խուռն բազմութեամբ անդրին կը վերադառնան , բայց հակառակ այս բազմութեան՝ քաղաքը տակաւին կը նեղուի հնտախտի(1) , հրդեհներու խառնութեանց երեսէն և տըխուր ու լռիկ երևոյթ մ'ունի ։

Կարևոր եղական դէպք միայն վերջին օրերս բանտերու վերանորոգութեան վերաբերեալ նախագծի մը հրատարակութիւնն է , որ երկար ժամանակէ 'ի վեր Ռուսաստանի մէջ խորհրդածութեան խընդիր մը եղած էր ։

Այս նոր նախագծին համեմատ , բանտերն այնպիսի փոփոխութիւն մը պիտի կրեն , որ բանտարկեալք գիշերները իրարմէ զատ պառկին , մինչդեռ ցորեկներն 'ի միասին պիտի գտնուին ։

Իւրաքանչիւր բանտ մասնաւոր յանձնախումբի մը հսկողութեանը տակ պիտի դրուի , որ պիտի բաղկանայ կառավարիչէ մը , քահանայէ մը , բժշկէ մը , դատաւորէ մը և մատակարարէ մը ։

Ըստ մեծի մասին այն յանձնաժողովոյ անդամոց պաշտօնը պիտի ըլլայ բանտարկեալներուն շարունակ աշխատութեան նիւթ մատակարարել , որուն պակասութիւնը յաճախ վերջին աստիճան նողկալի հետևանքներ ունեցած է ։

Օրինակ բանտ մը պիտի շինուի Ս . Բէթրսպուրկի մէջ կառավարութեան հոգաբարձութեանը կողմանէ ընտրուած յարմար գետնի մը վրայ . Այս խորհուրդն ամէն մասամբ խիստ օգտաւէտ է , միայն թէ առանց անհոգութեան 'ի գործ դրուի ։

Կէս պաշտօնական վլուա անուն թերթը Խիվայի խանի կողմանէ տեղի ունեցած թշնամական ցոյցերու վրայօք կը խօսի , և Ռուսաստանի Արևելեան վաճառականութիւնը ապահովելու և գանձիկ ընթացքներ ունեցող բնակչաց դատն դաս մը տալով երկրին արժանեաց իրաւունքը պաշտպանելու պէտքն իմաց կուտայ . բայց հաւանական է որոնցմէն վեհապետութիւնն Խիվան՝ Բօխար Սուլթանին և Քօքանի խանին նման ընթացք մը բռնելով երրորդ անգամ խաղաղութիւնը վըրդովելէ զատի ։

Վերջին ուրբաթ օր , Պատերազմի Պաշտօնէոյն Քրոնշդատ երթալով հոն շինուած ամրութիւններն աչքէ անցուց և իր գոհունակութիւնն յայտնեց , մանաւանդ Գոնսթանթին անուն բերդին նկատմամբ՝ որոյ մօտ (վրան թիւ 3 նշանակուած) նոր հրետանի (պաթարեա) մը զետեղուած է ։

Վերջին օրերս պաշտօնական տեղեկագիր մը հրատարակուեցաւ , որ մէկ քանի սահմանաց մէջ հնտախտի մէկ չարթուած միջոցին բրած կորուստը մանրամասնաբար կը նըկարագրէ . Թէև 46 կուսակալութենէ միայն 12 ը կան նոյն տեղեկագրին մէջ(ըստ որում ամէնէն աւելի կորուստ ունեցողները պակսին մէջը) բայց և այնպէս եղած կորուստներուն անհամեմատութեան վրայ կրնամք գաղափար մ'ունենալ ։

Այսինքն թէ՛ նոյն օրուան մէջ յիշեալ 12 կուսակալութեանց մէջ 14.149 հնտախտի նոր դէպք պատահած և այս թիւէն 5607 ը մահացած եղած է ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պոլսոյէն սեպտ . 29 թուականաւ հետևեալը կը գրեն մեզ ։

«Ցեղւոյս վարժարանը որու հիմնադիր Ամեն . և վեհափառ Գէորգ Դ . Ս . կաթողիկոսն եղած է և որ իր սրբազան անուամբ անուանակոչած է , նորա ԱՄԱԴԱՐՁԸ անցեալ սեպտ . 25 շաբաթ օր պատահելով (ինչպէս որ ամէն տարի սովորութիւն է) ամենաշքեղ հանդէս մը տեղի ունեցաւ 'ի Ս . Գէորգեան վարժարանն առ 'ի բարեմաղթութիւն և 'ի փառս Ն . Վեհափառ Սրբազնութեան ։

Ս . Նիկողայոսայ առաւօտուէն անմիջապէս վերջը ձայնաւորք , քահանայք և տեղւոյս բարեխնամ առաջնորդ Ս . Հայրը իրենց եկեղեցական զգեստներով . նաև խումբ մը ժողովուրդ 'ի միասին վարժարան երթալով՝ ուր ներկայ էին վարժարանի բոլոր աշակերտք և աշակերտուհիք , մէկ քանի սրտաշարժ երգեր երգելէն յետոյ աշակերտաց կողմանէ յօրինուած ճառեր խօսուեցան , որոց մէջ նշանաւորութեան արժանի էր Օր . Սէրինէ Ալպատեան և Օր . Ազնիւ Թէոփիլեանի խօսած ճառը՝ որոյ 'ի քաջալերութիւն մէկ օրինակը ձեզ կուղղարկեմ , յուսալով ... որ չէք զլանար նորա հրատարակութիւնը (1) .

Նշանաւոր էր նաև նոյն օրը Առաջնորդ Սրբազան հօր խօսած մէկ ատենաբանութիւնը , որ թէպէտ կարճ բայց ազդու ըլլալով բոլոր հանդիսականաց խորին ուշադրութիւնն հրաւիրեց ։

Անցեալ երկուշաբթի գիշեր ժամը 5 1/2 ին միջոցները սաստիկ երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ , բայց անվնաս ։

Անցեալ երեքշաբթի սեպտ . 21 ին Կ . Պոլսէն մեկնող քահանաները տակաւին քարանթինա կ՚սպասեն ։ »

* * *

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԱՌ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՂՍ ԵՆԻ-ԳԱՓՈՒԻ

Թաղիս կողմանէ երեսփոխան ընտրուած Կարապետ էֆէնտիի երեց շարունակ բացակայութեան աոթիւ հրաժարեալ համարուած ըլլալուն՝ նոր երեսփոխանի մը ընտրութեան ձեռնարկելու հրամանն ընդունած եմ Ամեն . Սրբազան Պատրիարքէն ։

Ըստ հրամանի նորին բարձր Սրբազնութեան՝ հրաւէր կը կարդամ թաղիս ընտրողական ժողովոյն կողմանէ Երեսփոխանական ընտրութեան իրաւունք ունեցող Մեծարգոյ թաղեցւոյս զի յառաջիկայ Հոկ . 3 կիրակի առաւօտ ժամը 2 էն մինչև 6 իրենց քուէներն բերեն թաղիս խորհրդարանը միայն մէկ անձի մը անուն նշանակելով քուէթուղթերու վրայ ։

Այս ընտրութեան առթիւ պարտք կը համարիմ յիշեցնել թէ ընտրելի եղող անձը ըստ սահմ . 68րդ յօդ . տրամադրութեանը պէտք 30 տարին լրացուցած , Օսմանեան հպատակ , Տէրութեան օրինաց տեղեկ , Ազգ . գործոց հմուտ , Պոլիս բնակեալ (փոյթ չէ որ թաղեցի ըլլայ կամ ոչ) և ընտրութեան իրաւունքէն զրկուած չըլլայ ըստ 67 յօդ . Սահմ .

Ընտրողական ժողովը ընտրողաց դիւրութիւն մատուցանելու նըպատակաւ և ինչպէս որ Սահմ . (71 յօդ .) կը պարտաւորէ ընտրըւելիք մէկ երեսփոխանին եռապատիկ Թուովը հետեւեալ երեք անձերը ընտրելի կը ներկայացնէ, որք են

---

(1) Քօլէրա բառն մինչև հիմայ իր հարազատ բառական թարգմանութեամբն Հայերէն «մաղձացաւ» թարգմանած էինք սակայն նախ ըստ երևելի բժշկաց թէ Գաղղիերէն Քօլէրայ և թէ Հայերէն «մաղձացաւ» բառերը նոյն հիւանդութեան բնութեանը համապատասխանող բառեր չըլլալուն և երկրորդ յիշեալ հիւանդութիւնն Հնդկաստանի յատուկ և անկից իր ծագումն առնող հիւանդութիւն մը ըլլալուն «Քօլէրա» բառին Հայերէնը փոխանակ «մաղձացաւ»ի «հնտախտ» գործածել որոշած ենք ։

(1) Այսօր տեղերնուս անձկութեան պատճառաւ յիշեալ ճառին հրատարակութիւնն ուրիշ անգամի թողուլ կը պարտաւորիմք ։ Մ. Խ.

Վսեմ. Կարապետ էֆ. Փափազե.
Մեծ. Սարգիս աղա Հիսարեան
» Համբարձում » Մազլումեան

Բոլորը ամէն կերպիւ ազատ են հետեւիլ կամ չհետեւիլ այս ցանկին:

Վերջին ըսելիքնիս, Բուէարկութեան համար ոչ նամակ և ոչ քըւէթուղթ ունինք ղրկել առ ընտրողս, արդէն այս սովորութիւնը վերջացած ըլլալը պաշտօնապէս ծանուցուած է թէ՝ ներկայ ազդարարութեանը բուն նպատակն է, որպէս զի ամէն ընտրողութեան իրաւունք ունեցող Թաղեցիք իրենց իրաւանց գործադրութիւնը փութան վերոյիշեալ կիրակի օրը:

Ես ընաւ չեմ սպասեր մեր Թաղի Արդոյ հասարակութենէ որ իր այս ընտրողական իրաւանցը անփոյթ վարուի, և կամ թէ ըսենք զլանայ իր այդ պարտքը կատարել:

Բուէարկութիւնը ճիշդ ժամը 6ին պիտի դադրի և քուէհամարի գործողութեան պիտի սկսի, ուստի՝

Եթէ քուէնիդ վերոյիշեալ պայմանաժամէն ետք ղրկէք ընդունելի չէ.

Եթէ քուէնիդ հետը ստորագրեալ նամակ չունենայ և կամ գոնէ պահարանին վրայ ստորագրութիւն չկրէ նոյնպէս չկրնար ընդունուիլ, ուստի աւելի դիւրին միջոցն է եթէ՝ ամէն ոք յօժարի իր քուէն անձամբ բերել և ընտրողաց ցուցակին մէջ իր ներկայութիւնը ստորագրէ:

Մնամ աղօթարար
Հմայեակ Վ. Այտըմ.
Ս. [illegible] Երուսաղէմի

Մ. Խմբագիր.

Անցեալ ձմեռ Մայրաքաղաքիս Թուրքօ-Հայկական թատերախումբին յուշարար Տիգրան Գալէմճեան անուն անձը իմ հեղինակութիւնքն եղող երկու Ազգային Թատրախաղ ընդունեց ինէ, որոց անուանքն են ՍԵՒ ՀՈՂԵՐ և ԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ ԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԵԱՆ, սա պայմանաւ որ նոցա արժէգինքը անպատճառ պիտի վճարէր Պ. Տիգրան՝ յիշեալ թատերախաղուց ներկայացմանց միջոցին: Վերոյիշեալ թատերախաղները անցեալ ձմռան վերջերը ներկայացուեցան և ըստ սովորութեան՝ արդոյ Հայ-հասարակութեան կողմէն ջերմ ընդունելութիւն գտին՝ ըստ վկայութեան իմ հանդիսատես բարեկամաց, վասն զի դժբաղդաբար հիւանդութեան պատճառաւ՝ ես ինքնին չը կրցի վերոյիշեալ ներկայացմանց ներկայ գտնուիլ և ծափահար հասարակութեան իմ անկեղծ շնորհակալիքն արտայայտել: Պ. Տիգրան մինչև հիմայ թատերախաղներս գրեթէ անվճար թողելէ զատ — վասն զի պահանջէս դուզնաքեայ մաս մ'իմ միայն դեռ ընդունած — խաղատետրերս (1) ալ իր ճանկը անցուցած՝ թէ զանոնք ինձ վերադարձնելու և թէ նոցա արժէգինքը ամբողջ ինձ յանձնելու մասին նենգամիտ դժկամակութիւն մը կը յայտնէ:

Ուստի, այս օրէն ներկայիւս կը յայտարարեմ թէ առանց յիշեալ թատերախաղուց արժէգինքը ամբողջապէս ինձ վճարելու՝ նոցա գալիք բոլոր ներկայացմանց իրաւունքը իրաւանց զօրութեամբ ինձ կը վերապահեմ իբրև հեղինակ, և. և եթէ Պ. Տիգրան անիրաւաբար իմ այս յայտարարութեան ականջ խցելու յանդգնի, կամ վերոյիշեալ թատերախաղերը ինձ չը վերադարձնէ և կամ նոցա արժէգինքը ինձ չը վճարէ, պատասխանատու կը հրատարակեմ զինքը Դատաստանական բարձրագոյն ատեանի առջին:

30 սեպտ. 1871 Պ. Դուրեան.
Իւսկիւտար.

Վերոյիշեալ նամակին պատմութիւնը ցաւ կ'ազդէ մեզ երբ կը մտածեմք թէ ազգային թատերական ասպարէզին մէջ պաշտօն ունեցող անձինք փոխանակ թատերական հրահանգիչ արհեստին զարգացմանն օգնող ազգային գրագէտներն քաջալերելու, անիրաւութեամբ կը վհատցնեն զանոնք, որով թէ գրագէտք ուղղակի և նիւթապէս վնասեն, և թէ անշուշտ դերասանական պաշտօն ունեցող այնպիսի անձինք անուղղակի և նիւթապէս ու բարոյապէս կը վնասեն:

ՍՈՒՐԲ ՏԵՂԵԱՑ ԽՆԴԻՐԸ

(Տե՛ս Օրագիր Բիւ. 562)

«Այս մարդիկները այսքան չարիք հասցնելով և մեր արդար իրաւունքները յափշտակելով՝ ոչ թէ միայն գոհ չեղան մեզմէ, այլ և իրենց խելքովը կարծեցին որ մենք իրենցմէ կը վախնամք և իրենց յափշտակած և յափշտակել ուզած տեղերուն յարգը և պատիւը չենք ճանչեր, և եթէ հարկը պահանջէ աւեան ընել, նոյն տեղերուն համար դատ վարել, խօսիլ իսկ չեմք գիտեր. վասն որոյ օր ըստ օրէ ըսկըսան համարել թէ բուռն զօրութեամբ Գըլըճըն հագգը [illegible] ըսելով Տէրութեան անդէն հպատակաց վրայ յարձակիլ, այնպիսի անխնայ կերպիւ զոր եթէ մարդ նկատողութեան առնէ, անշուշտ առանց տարակուսելու կը կարծէ որ այս սուրբ քաղաքը մարդկային սեռէն բնակած երկրագնդէն բոլորովին դուրս առանձին որոշեալ երկիր մ'է. ուր ոչ տէրութիւն կայ և ոչ տէրութեան մը հսկողութեան տակն է: Ֆրանչիսկեանք երբ տեղ մը յափշտակել ուզեն, նախ բնաբանը սիրոյ վրայ հիմնելով, բարեկամաբար կռուին, որով մինչև յերկիր կը խոնարհին. եթէ այսու չը կարացին իրենց բաղձանքին հասնել, սպառնալիքներ տեղացնել կ'ըսկսին յանուն օտար Տէրութեանց ազդեցութեանց, և եթէ այսու ևս չկարողացան յառաջ տանել, ալ ըստ կարգի կըսկսին նախ գաղտնի գօնցօլներուն ձեռօք տեղւոյս կուսակալը կամ համոզել որ և իցէ կերպիւ, կամ վախցնել. ապա դեսպանաց ձեռօք Բ. Դրան ձեռք կ'առնեն և այն ատեն որ մինչև բարեխնամ Տէրութիւնն կըստիպուի իրեն անմեղ, հլու և հընազանդ սիրելի հպատակին արդար և սեպհական իրաւանց դէմ հրամաններ տալ, և ստիպել զինքը որ ընդունի տրուած հրամաններն, և իրեն արդար իրաւունքները կամայ ակամայ կորսնցնել յանձն առնու: Ո՛վ անմեղ և ակամայ ըսպանութեան. երբ վերոյիշեալ եղանակներով չկարողացան իրենց յափշտակիչ նպատակնուն հասնել, ալ գործերը ուրիշ կերպարանք կ'առնուն. մէկ մ'ալ կը նայիս որ Քրիստոսի Տեառն մերոյ Ս. պատուիրանացն համեմատ հեզ և խոնարհ ըլլալու պարտաւորեալ և բոլորովին սուրբ ուխտեալ անխախտ կարծուած Պապական եկեղեցւոյ պաշտօնեայներն բոլորովին կազմ և պատրաստ, բռնութիւնը ձեռք առած յանկարծ իրենց այն կրօնական պարկեշտութեան տիպար եղող զգեստուց տակէն կռուի վերաբերեալ որ և իցէ գործիքներ դուրս հանելնին և անմիջապէս յարձակելնին մէկ կ'ըլլայ անմեղ և խաղաղասէր ազգին միաբանութեանը վրայ, և այն տասնապատիկ մարդկան առաւելութեամբ իբրև խաչակիր զօրք կարծես որ սուրբ երկիրը ազատել կը ճգնին՝ չեմ գիտեր թէ ո՞ր Տէրութեան ձեռքէն, և կսկսին զարնել խորտակել փչրել ինչ որ իրենց դիմացը կ'ելնէ, ինչ որ իրենց աչքը կը տեսնէ, ինչ որ իրենց ձեռքը կ'իյնայ անխնայ, մինչև սուրբ եկեղեցւոյ Աստուածային պաշտամանց վերաբերեալ զարդերն և սուրբ սպասներն և անօթներն. առաւել ողբալին այն է որ՝ ամենայն Քրիստոնէից սիրելին և երկրպագելին (1) անգամ ոտնակոխ ընելով կը խորտակեն կը թափեն: Բայց Տէ՛ր իմ, իմ միաբանութիւնս ոչ զէնք ունի և ոչ ալ այդպէս կրօնամոլ մարդիկներ են. և ոչ երբէք ալ զինուց կարօտութիւն ունիմք մեր իրաւունքները պահպանելու համար. իմ զօրքս և զօրականս և զէնքերս նախ իմ արդար իրաւունքս է. երկրորդ՝ Տէրութեանս արդար դատաստանն, որ կը յաղթէ ամեն զինուց և զօրութեանց: Եթէ Լատինք իրաւամբ կ'ուզեն ինձմէ իմ սուրբ Յակովբայ եկեղեցիս գալու թոյլտուութիւնն, թող հանեն իրենց հըրովարտակն, իրենց հէօճէթն կամ արտօնագրերն, եթէ ունին. և ինչո՞ւ անցեալ տարի այնքան քըննութեան ատեն չյայտնեցին և չը կարողացան գոնէ մասնաւոր թուղթ մի ցոյց տալ, ուր ամեն կողմանէ իրենց իրաւունք չունենալը արեւի նման յայտնուեցաւ, մինչդեռ իրենք կ'ըսէին թէ Սուրբ Յակովբայ վանքը իրենց է, և Հայոց Ազգին տուեր են, և տարին մի անգամ պատարագ ընելը նշան դրած են, որ երբ ուզեն ետ առնեն: Ո՜վ զարմանալի փաստս, որուն հաւատալու համար մարդ անխելք ըլլալու է:

Ահա այն Մուշտէրէկ տեղերուն համար է, ուր երբեք ազգէն և ոչ մէկը առանձին բեւեռ մի անգամ չկրնար դամել. և ոչ թէ՝ Հայոց 'ի բնէ իւր սեպհական ունեցած ազգային վանքին համար է այդ Մուշտէրէկ բառը. ոչ Հայոց վանքերը, և ոչ միւս ազգաց ունեցած առանձին վանքերը պայմանին տակ մըտած են:

Եթէ ամեն ազգ իրենց առանձին ունեցած սեպհական վանքերը մէջ տեղ բերելով ամենայն սիրով Մուշտէրէկ կ'ընեն, թող սկսին նախ՝ միւս քրիստոնեայ եղբայրները. երբ կարգը մեզի գայ, այն ատեն կը մտածեմք կը պատասխանեմք իրենց. ապա թէ ո՛չ այնպէս խօսքով Մուշտէրէկ է ըսելով, Բ. Դուռըն անգամ խաբելով հրամաններ բերել տալով, Հայոց 'ի բնէ անտի Օսմանեան վեհապետաց այնքան արքունագրուշմ հրովարտակներով, առանձնաշնորհներով, իմթիազներով հաստատուած ազատ և անկախ սեպհականութիւնն և ընդհանուր ազգին արեան գին եղող սուրբ Յակովբայ վանքը չկրնար Մուշտէրէկ տեղերուն կարգը դըրուիլ. Հայոց Պատրիարքը այդ չը կրնար ընել՝ եթէ մահ անգամ բըպառնան իւր անձին, վասն զի՝ լաւ է քաջութեամբ մեռնիլ, քան վատ անուամբ ապրիլ:

Սուրբ Երուսաղեմէն ո՞րքան հեռի է, ըստ Նորին վսեմութեան՝ Մար Եագուպ կոչուած վանքը. որ մը կ'ուզեմ երթալ տեսնել և պըտըտիլ:

Մի՛
Շուրոնկէլ է.

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Տախիլիյէ քիթապէթի նըզըռում վիլայէթի քաքու քէթխիւտասը սապըգ սաատէթլու իպրահիմ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր:

—Ջաթը հազրէթը սատարէթբէնահիլէրի թիւնքի կիւն տախի մապէյնը հիւմայունա ազիմէթլէ իւչ սաաթ գատար Ջաթը հազրէթը Շահանէ'իլէ միւլագաթտա պուլունտուքտան սօնրա կէճ վագըթ Պապը-Ալիյէ ավտէթ իթմիշ օլտուքլարընտան մէճլիսը խասսադա իթմէմիշլէր տիր:

—Թաշրա էվգաֆ միւտիւրլիկինին լաղվըյլա, ումուրը վէզայիֆը մախսուսէլէրինին Տէվայիրը Շէրիա վէ Մալիյէյէ հէվալէ օլունմաճաղը իշիտիլմիշ տիր:

—Մէճլիսը լուսումաթ ազաընտան Նէճիպ բաշանըն տախի մէճմուրիյէթինտէն աֆֆ դըլընտըղը մէսմու տուր:

—Էվրոբա մէկթէպլէրինտէ իքմալը մալիւմաթ իթմէք իւզրէ պէշ նէֆէր մէկթէպը Պահրիյէ վէ պէշ նէֆէր տախի Հայտար բաշատա վագը խասթէխանէտէ միւլթամատէմ պուլունան մէկթէպը Թըպպիյէի Շահանէ թալէպէսինին պու կիւնլէրտէ Էվրոբայա եօլլանըլաճաղը իշիտիլմիշ տիր:

—Էվգաֆը հիւմայուն խազինէսինին պաղը խուլահաթ վէ թաթպըլաթը ղըմընտա եարընքի ճիւմա իրթէսի կիւնի Պապը-Ալիտէ պիր մէճլիսը ումումի ագտ օլունաճաղը մէսմու իմիզ տիր:

—Պու սապահ Գարա-տէնիզտէն տէրսանէնինէ իքի պինտէն միւթէճավիզ դուրա սաաքիրի պուլունան պիր վաբօր Տէրը-սաատէթէ վասըլ օլտու:

—Տիւնքի չըգարըլան Լէվընթ Հէրըլտտա եաղըլտըղընա կէօրէ, Բուսիա հիւքիւմէթինին Տէր-սաատէթտէ արթըք քօլէրա վուգուաթը պուլունմամագտա ատտ իթտիկինէ մէպնի, պու րատան կէրէք Օտէսայա վէ կէրէք Բուսիանըն սայըր լիմանլարընա վասըլ օլան սէֆինէլէր քարանթինա պէքլէմէյէճէքլէր տիր:

Բէզալիք հէր նէ գատար էլան չիմտիյէ տէկին Գասըմ-Բաշա վէ Եմին ճամի ճիվարլարընտան սըհհիյէ քօրտօնը գալտըրըլմամըշ իսէ տէ, պիր քաչ կիւնտէն պէրու հիչ պիր մահէլտէ քօլէրա վուգուաթը իշիտիլմիշ տիր:

— Ջըրգան բազար կիճէսի վուգու պուլան հարէքէթի արզ Գատը քէօյինտէ վէ Այ-Սթէֆանօստա տահա զիատէ չիտտէթլի սարսընթը վուգու պուլտուղու կիպի, տիւնքի կիւն վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆէ կէօրէ, Թէքիրտաղընտա տախի այնի հալ վուգու պուլմուշ տուր:

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ 12 Հոկտ.

Բէօյիւք զաղէթա պու սապահքի նուսխէսինտէ Մ. Թաղիմի Բէրիէնին Տախիլիյէ նէզարէթինէ նասպ ու թայինի օլունաճաղընը պիլտիրիյօր.

Գօնսթանթինէ եալէթինտէ պուլունան միւթէթէֆիքլէրին բուէսսալարը ասըլարա դարշը գօմանտ իչին եարտըմ սաաքիրի մաթլուպ իթմէքտէ տիրլէր:

ՍՊԱՆԻԱ

Մատրիտ 12 Հոկտ.

Պու կիւն Մէլիլաեա խիտմաթ ասաքիրի իրսալ քըլընտը:

Թրիէսթէ 11 Հոկտ.

Շէհրիմիզ վէ Նիւ-Եօրք պէյնինտէ թօղրուտան թօղրու խըթթը պահրիյէ թէէսիս օլունտու:

Բէշթա 11 Հոկտ.

Շիրքէթը Միլէլիյէ հազդընտա աչըլմըշ օլան թէֆթիշ խիթամ պուլտու:

Բարիզ 11 Հոկտ.

Վէրսայլ հայըրխանէսինտէն քաչանլար իչին պիր թէֆթիշ աչըլտը.

Մ. տը Լակէրօնիէ, 1867 տէ Նաբօլէօնա եազըլըշ օլտուղը սույի բօլիթիքասը նասըհաթը վէրէն պիր մէկթուպընը նէշր իթմի:

Մ. Պէնէտէթթի տախի քէնտի թարաֆընտան «Բրուսիատա մէէմուրիյէթ» սէրնամէսիլէ պիր րիսալէ նէշր իթմի:

ԱԼՄԱՆԻԱ

Պէրլին 11 Հոկտ.

Մ. Բուէ—Քէրթիէնին մէէմուրիյէթի քեամիլէն մուվաֆֆագըյէթ պուլտու: Ալզասըն Կէօմիւկ Ահամտէսի մահը հալին 16 ընճը աչըլաճագ Բէյխսթագ մէճլիսինէ թագտիմ օլունաճագ տըր:

Պէրլին 11 Հոկտ.

Իմբէրաթօր կիյոմ մահը հալին 16 սընտա չըլսէն Բէյխսթաղ մէճլիսինի աչաճագ տըր:

ՍԸՐՊ

Պէլկրատ 11 Հոկտ.

Տէր-սաատէթտէն վասըլ օլան սէֆինէլէրէ քարանթին պէքլէթտիրիլմէքտէ տիր:

ԻԹԱԼԻԱ

Րօմ 11 Հոկտ.

Բարիզ սէֆիրիմիզ Մ. Ըրփավալիէ Նիկրա եաղընտա չէհրիմիզէ պէքլէնմէքտէ տիր:

ԹԻՃԱՐԻՑԷ

Լիվըրբուլ 11 Հոկտ.
Օրլէան բամուգու 10
Սաթըլըշ 12000 պալէա.
Վիէննա 10 Հոկտ.
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ
իւչ այլըդ 119.40
Լօնտրա 11 Հոկտ.
Աֆիօն 16—17
Մօհէր եկի մալ 41—42
Հօլանտա չէքէրի 1. Նօ. 35/6
Նիւ-Եօրք 10 Հոկտ.
Բէթրօլ կազը 24 1/4

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱՉԱՍԸ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

Սեպտ. 30	էն եիւքսէք	49–12
»	» էն աչաղը	48–28
»	» Ախշամ գաբանըշը	49– 5
Հոկտ. 1	Սապահ աչըլըշը	49– 8
»	» Սաաթ 3	49–

Սօսիէթէ ժէնէրալ	9.25
Փրէմի »	12
Շըմէնտըֆէր իօթիգրամը	136
Իսթիգրազ 1863	313.50
» 1865	318.50
» 1869	266

ԱԳՃԷ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ

Ինկլիզ լիրասը	109.10
Լուիձի	87.2
Բօլ	89.8
[illegible]	51.25
Պէյազ մէճիտիյէ փէրքէ	1.18
Պէշլիք—ալթըն	104.20
Ալթըլըք	104.30
Գայմէ	117.20

---

(1) Վերոյիշեալ երկու թատերախաղներէն զատ ՏԻԳՐԱՆ Բ. անուն երեք երեսկոյթի բաժնուած և միայն երկու երեսկոյթը շարագրուած ազգ. թատերախաղ մ'ալ ունիմ Պ. Տիգրանի ճանկը նոյնպէս անցած՝ որուն անձինքն ու տեսարաններէն կը տեսնուին Պ. Ռ. Սէւէֆձեանի հեղինակած ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՅՈՑ ԸՆԴ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ անուն խաղին մէջ՝ որուն ներկայացմանը ներկայ չեմ կրցած գտնուիլ: Ասկից զատ ուրուագիրը և ամբողջ շարադրութիւնն իմս ըլլալով ԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ ՀՌՈՎՄԱՅ անուն խաղ մ'ալ ունիմ Պ. Տիգրանի քով:

(1) Շատ տարի չէ. Ս. Յարութեան տաճարի մէջ, Գիւտ խաչ ըսուած տեղը, Լատին կրօնաւորին մէկը Հայոց հոն դրած արծաթեայ խաչը, որուն մէջ կը պարունակէր կենաց փայտէն մաս մի յափշտակելով գետին կը զարնէ ու ոտնակոխ կ'ընէ, զոր Հայ միաբանք տեսնելով կը դիմեն ու հազիւ թէ գտնելն կը ժողվեն սուրբ խաչը որ բոլոր քրիստոնէից երկրպագելի է:

ԻԼԱՆԱԹ

Լրագրիս տպարանը՝ Եուսուֆեան խան թիւ 4—5՝ ամբողջական տպագրական որևից համաձայն, Հայերէն տառերով, գիրք, տետրակ, յայտարարութիւն, Նամակ, քարտ-նամակ, տոմսակ, անգղիարէն, հարսանեաց և ննջեցելոց հրաւէր եւայլն. ժամանակ գլուխ և մաքուր կերպով տպագրելու պատրաստ ըլլալով, հրաւէր կը կարդայ ամէն անոնց՝ որ տպագրութեան պէտք ունին։

ԳԱՊ ԵՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԱՊԵՆԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄՕՆՍ.
ՇԴԻՐՕԺՄԱՅԵՐԻ
Ի Գաղղիական լեզուէ

Թարգմանեաց Ջէնոր Մըսըրլեան կը ծախուի գրավաճառաց քով. Ի Գին 100 փարայ։

ՄԻՒՆԹԷԽԱՊԱԹԻԼ
ՄԻՒՆՇԷԱԹ
ՄԷՔԹՈՒՊԼԱՐ ԻՉԻՆ
ԷՍԷՐԻ
Ցօֆէ Ց. Փաշայեան.

Տաճկերէն լեզուն ուսանողաց համար օգտակար 183 երեսէ բաղկացեալ տետրակ մ'է, որ կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով և Կամուրջին գլուխը Գաղինօն.

Ի Գին 10 ղր։

ՆՈՐ
ԴԱՍԱԳԻՐՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Մեծ. Ա. Ա. Սուքենեան Էֆէնտիի հեղինակութեամբն և Գործակալ ընկերութեան երկրորդ գործն եղող 159 երեսէ բաղկացեալ Համառօտ Հայոց Պատմութիւն մ'է, որ կը պարունակէ նաև մինչև 1871 Թուականը տեղի ունեցած Ազգ. վիճակին ու Նշանաւոր դէպքերը։ Կը ծախուի 'ի գին 5 ղր.

ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՎԱՏԻԿԱՆ
ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՔԹՕՐ ՀԻՒԿՕԻ

Գործակալ ընկերութեան Գ. գործն ըլլալով թէպէտ փոքրիկ բայց ընթերցանութեան արժանի տետրակ մ'է. կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով.

Ի գին 1/4 մէճիտ.

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
ՀԱՅ ԵՒ ՊԱՐՍԻԿ ՏԱՌԵՐՈՎ
Յօրինեալ
Ի ՄՍԵ. ՓԷՇՏԸՄԱԼՃԵԱՆ ՊԱՏՈՒԵԼՒՈՅ

ԴԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.
ՀԱՅ. ՅՈՒՆ. ԳԱՂ. ՏԱՃ.

Այս դեղագրութիւնը մինչև հիմա գտնուածներուն մէջ կատարելագործեալը կրնայ սեպուիլ, և գինն ալ գործոյն բաղդատմամբ թեթև է, նայելով նախ ամեն 'ի գին 5 ղուրուշ։ Կը ծախուի Գաֆաֆեանի գրատունը։

Վերոյիշեալներէն գնողներուն համար շատ առնողներուն 0/0 10 զեղչ կ'ըլլայ։

ՆՈՐ
ՕՐԱՑՈՅՑ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
1872 Ի Թուին Քրիստոսի
Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Օրացոյցս կը պարունակէ նաև պատմութիւններ, ընտանեկան, առաւօտեան և առողջական նիւթեր. ծիծաղաց համար կատակներ, Քօլէրայի, Նաւըրի, Հալի դեղեր, զուարճալիք, Հանելուկք, բարոյական ու իմաստուն ասացուածք եւ այլն։ Ցղայոց կաղանդի նուէր կըլլայ։

Կը ծախուի գրավաճառաց քով, լաւ ծախուած տեղերն և ծըրարելիւք ձեռքով.

Գինն է միայն 2 ղր.

Շատ գնողներն Աքսարայի Նիսանեանց ֆոթօկրաֆատունը թող դիմեն։

Ս. ՊԵՏՐՈՍԻ
ՆԵՂԾ ԱԹՈՌԸ
ՏԵՏՐ ԵՐԿՐՈՐԴ.

12 երեսէ բաղկացեալ տետրակ մ'է, կը ծախուի գրավաճառաց քով 'ի գին 40 փարայ,

---

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆՆ ՀԱՅԱԶՆՈՑ
Ի ՁԵՌԱՑ ԳՕԶԱՆԵԱՆՑ

27 երեսէ բաղկացեալ փոքրիկ գրքոյկ մ'է, ամեն ազգի ազգայնոց ընթերցանութեան արժանի. կը ծախուի Պոլիս բոլոր գրավաճառաց քով 'ի գին 4 ղուրուշ։

ԱՊԱՑՈՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԴԻՐ ԱՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
ՅԱՂԱԳՍ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾ
ԽԱՉԵՑԱՐԻ ԵՐԳԵԼՈՅ
Գրեալ
Ի ԹԱԴԷՈՍ ՄԻՀՐԴԱՏԵԱՆԷ

Համեմատական ոճոյն դէմ միջոց տետրակ մի է գին 60 փարա։ Կը ծախուի 'ի գրատան Գաֆաֆեանի։

ՔԵՐԱԿԱՆ,
ՀՆԱԶԵՒ ԳՐՈՎ ԵՒ ՀԻՆ ՈՃՈՎ
ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Պատկերազարդ, գեղատիպ, ընտիր թղթոյ վրայ, որ կը պարունակէ 36 երես։

Գին 100 Հատի 25 ղր.

Կը ծախուի ի Գրատան Փարիզու Զաղմաղճըլար եօղուշու, Թիւ 6, Ակոբեան Խան, վերնայարկ, Թիւ 13.

Շատ գնողներու համար բուն գնոյն վրայ զեղչ կ'ըլլայ ըստ քանակութեան։

SUN FIRE OFFICE
LONDON

ՍԸՆ ՖԱՅԸՐ ՕՖԻՍ
ԼԱՆՏԸՆ ԻՉԻՆ
ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԵԱՍԸ

Իշպու գումփանեա, Լօնտրատա 1740 տէ Թէշքիլ օլունմուշ օլուպ, էվ, էշեա, վէ էմթիէի սայիրէ, հէր նէվի էմթաա, ֆապրիգայա եախօտ [illegible], մանղալտան պուլունան կէմիլէր, վէ տէրունիտէքի մալլէր, եանգընտան վէ եախօտ Թամիր օլունմագտա պուլունան կէմիլէր վէ [illegible], եանկըն զարարը վէ [illegible] սիկուրթա իթմէք իչին [illegible] խիթամ իտէր։

Սիկուրթայա զամանը խիթամ պուլմուշ օլսա [illegible] հէր իսթէնէն Փինանը իլէ [illegible] օլուր։

Զարարտիտէ օլանլարըն գումփանեայա քիրան Գալաթատա Պէրքէթ? բազարընտա Նօ. 24 Մ. Հանսօն Գումբանի, վէ գումփանեանըն Աճէնթէսի մըրաճաաթ էյլէմէլէրի։

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
INSURANCE COMPANY

A. D.
1809

ԽԱՆԿԸՆ ԻՉԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ
ՆՕՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ
ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԵԱՍԸ

	(Լրյ. Ինկ.)
Ասըլ սէրմայէ	2·000·000
Տիմտիյէտէք քեարտան արթըրըլմըշ . . .	3·091·910
Գումբանեանըն սենէլիք իրատը	900·000

Իշպու գումփանեայ 1809 տա, եանի պունտան 62 սէնէ էվվէլ Թէշքիլ օլունմուշ օլուպ, վէ քէնտիսի սէրմայէսինտէն մաադա քեարտան արթըրտըղը պիւյիւք միգտար իլէ միւնեաննէն էն պիւյիւք շիրքէթլէրինին պիրիտիր։

Կէրէք Եհալինին քէնտի մալլարընտա, վէ կէրէք խաթմաճը վէ Գալաթա կիւմրիւքլէրինտէ պուլունան մալլէրի, վէ կէրէք էվ, մաղազա վէ էմթիէի սայիրէ վէ էշեա, քէզա լէրտէ վէ եախօտ չէքիր էյլէտէ սիկուրթա իթմէք իչին խաթըր։

Սիկուրթա Թաֆսիլաթ խիթէյէնլէր, Գալաթատա Գէօրգ պէյ խանընտա Նօ. 9, մէզքիւր գումբանեա Թարաֆընտան գումբէնթէ քեամիլէսի պուլունան աճէնթի Մ. ՈՒԻԼԻԸՄ Ր. ՍՈՒԱՆ ա մըրաճաաթ էյլէմէլէրի։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆԷ ԻՇԼԷՅԷՆ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԳԻԹԸ ՀԱՐԱՔԷԹԼԷՐԻ

ՔԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆՏԷՆ ՔԷՕՓՐԻՒՅԷ ԻՆԷՆ ՎԱՊՕՐԼԱՐ

1871 Սէպտէմպէր 12 Բազար կիւնիւնտէն իթիպարէն.

Սահաթ	Դագիգա	
		ՌՈՒՄԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԳԸՅԸԼԱՐԸ ՊԻՐԼԻՔՏԷ
12	15	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապիա, Եէնիգէօյ, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտգէօյ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ.
12	30	Արնավուտգէօյիւնտէն Գուրուչէշմէ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ.
1		Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիգէօյ, Իսթէնիէ, Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնավուտգէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթագէօյ, Պէշիկ.
12	45	Պէյգօզտան Բաշապահչէ, Րիֆաթ պաշա մահալլէսի, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Վանիգէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզգունճուգ.
1	45	Գավագլարտան Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիգէօյ, Էմիրկ, Հիսար, Պէպէք, Արնավ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ,
2	15	Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգօզ, Բաշապահչէ, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիգէ. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզգունճ:
2	45	Եէնիմահալլէտէն, Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա, Եէնիգէօյ, Էմիրկեան, Հիսար, Արնավուտ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկթաշ.
4	30	Եէնիմահալլէտէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիգ. Էմիրկ. Հիսար, Արնավուտ. Գուրուչէշ. Օրթագ. Պէշիկ. Գապաթ.
3	45	Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգօզ, Բաշապահչէ, Րիֆաթ պաշա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիգ. Չէնկէլք. Պէյլէր,
4		Մէզարպուրնունտան Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիգէօյ, Իսթէնիէ, Էմիրկեան Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտգէօյ.
5	45	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիգ. Էմիրկեան, Հիսար, Արնավուտգէօյ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ:
6	15	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապ. Պէյգօզ, Եէնիգէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. Հիսար, Գանտիլլի, Արնավուտ. Պէյլէրպէյի, Օրթագէօյ, Գուզգունճուգ, Պէշիկթաշ. Իսկիւտար.
7	45	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք, Թարապ, Եէնիգ, Էմիրկ, Հիսար, Արնավուտգէօյ, Գուրուչ. Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ.
8	45	Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգօզ. Բաշապ. Րիֆաթ պաշա մահալլէսի. Գանլը. Ա. Հիսար, Գանտիլ, Վանիգ. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզգուն. Իսկիւ.
9		Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ, Պէյգօզ, Էմիրկ, Պէպէք, Արնավուտ. Պէյլէրպէյի, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ:
9	45	Եէնիմահալլէտէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ, Թարապ, Եէնիգ. Ռ. Հիսար, Արնավուտգէօյ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ:
11		Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ. Էմիրկեան, Արնավ. Օրթագ. Պէշիկթաշ.
		ՔԷՕՓՐԻՒՏԷՆ ՀԱՐԱՔԷԹԼԷՐԻ
1	30	Պէշիկթ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավուտ. Ռ. Հիսար, Էմիրկեան. Եէնիգ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ.
2		Գապաթ. Իսկիւ. Պէշիկթ. Գուզգունճուգ, Օրթագ. Պէյլէրպէյի. Արնավուտ. Գանտիլլի, Ռ. Հիսար, Գանլըճա, Էմիրկ. Եէնիգ. Պէյգօզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ.
2	30	Պէշիկթ. Օրթագ. Արնավուտ. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիգ. Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ:
3		Իսկիւ, Գուզգուն. Պէյլէր. Չէնկէլք. Վանիգ. Գանտիլ Ա. Հիսար. Գանլը. Րիֆաթ պաշա մահալլէսի, Բաշապ, Պէյգօզ, Պէօյիւք,
3	30	Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթագ. Արնավուտ. Պէպէք, Ռ. Հիսար. Էմիրկ. Եէնիգէօյ, Թարապ, Պէօյիւքտ. Մէզարպուր. Եէնիմա.
4	30	Պէշիկթ. Օրթագ. Արնավուտ. Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիգ. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
6		Պէշիկթաշ, Օրթագէօյ, Պէյլէրպ. Արնավուտ. Գանտիլ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիգէօյ, Պէյգօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ,
7	30	Պէշիկթ. Օրթագէօյ, Արնավուտգէօյ. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Էմիրկեան. Եէնիգէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալ.
9		Պէշիկթ. Օրթագ. Արնավ. Հիսար. Էմիրկ. Եէնիգ. Թարապ. Պէօյիւք.
9	15	Գապաթ, Գուզգունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլք. Վանիգ. Ա. Հիսար, Էմիրկեան, Պէյգօզ, Թարապ. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու. Գավագլար:
10		Պէշիկթաշ, Օրթագ, Գուրուչէշ. Արնավուտ. Ռ. Հիսար, Էմիրկեան. Եէնիգ, Թարապ, Պէօյիւք, Մէզարպուրնու. Եէնիմահ.
10	30	Պէյլէրպէյի, Չէնկէլք, Վանիգ, Գանտիլ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Րիֆաթ պաշա մահալլէսի, Բաշապ. Պէյգօզ, Պէօյիւքտ.,
10	30	Պէշիկթաշ, Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Իսթէնիէ, Եէնիգէօյ. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու.
11		Գուզգունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյ, Վանիգէօյ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահչէ, Պէյգօզ.
11		Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթագէօյ, Արնավուտգէօյ, Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիգէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.
11	30	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթագէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնավուտ.

ԵԷՎՄԻՅԷ ԽԱՍՔԷՕՅԱՐԱ ԻՇԼԷՅԷՆ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸՆ ՊԷՅԱՆԸ

Սահաթ	Դագիգա	
12	30	Խասքէօյտէն Քէօփրիւյէ
1		» »
1	30	» »
2		» »
2	30	» »
3		» »
3	30	» »
4		» »
4	30	» »
		» »
5	30	» »
5		» »
6		» »
7	30	» »
8	50	» »
8		Խասքէօյտէն Քէօփրիւյէ
9	10	Պէշիկթաշա ուղրայարագ
9	40	Խասքէօյտէն Քէօփրիւյէ
10		» »
10	40	» »
10		» »
11	10	» »
11	35	» »
11		» »
12		» »

Սահաթ	Դագիգա	
12	45	Քէօփրիւտէն Խասքէօյէ
1	15	» »
1	45	» »
2	15	» »
2	45	» »
3	15	» »
3	45	» »
4	15	» »
4	45	» »
		Քէօփրիւտէն Խասքէօյէ
5	15	Պէշիկթաշա ուղրայարագ
6		Քէօփրիւտէն Խասքէօյէ
7	30	» »
8	10	» »
8	40	» »
		Քէօփրիւտէն Խասքէօյէ
9	10	Պէշիկթաշա ուղրայարագ
9	40	Քէօփրիւտէն Խասքէօյէ
10	10	» »
10	30	» »
10	50	» »
11	10	» »
11	30	» »
11	45	» »
12	5	» »
		» »

ԽՄԲԱԳԻՐ ԵՒ ՏԷՐ ՕՐԱԳՐՈՅ
ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ ԹԻՒ 4-5